

HISTORIE

Havajské ostrovy pro Evropu objevil kapitán James Cook při své třetí a poslední námořní výpravě do Pacifiku. Posádka jeho lodi Resolution je poprvé spatřila v roce 1778 při plavbě z Tahiti na sever k pobřeží Kanady a Aljašky, kde se Cook chtěl pokusit najít tzv. Severozápadní průjezd, námořní cestu spojující Tichý a Atlantský oceán. Expedice však byla neúspěšná a Cook se vrátil na Sandwichovy ostrovy (jak Havaj pojmenoval).

V zátocě Kealahou Bay na ostrově Hawaii byli námořníci velmi přátelsky přijati místními domorodci. Ti v nich viděli božstvo, a proto je přijali s královskými poctami. Po odplutí se však loď dostala do bouře, byla vážně poškozena a musela se kvůli opravě vrátit. Bylo to neblahé a pro Cooka osudové rozhodnutí. Domorodci je tentokrát neuvítali s nadšením; zřejmě ztratili trpělivost, přestali v cizincích vidět bohy a postupně vznikaly rozmišky. Posádce se sice nakonec podařilo odplout a vrátit se domů, kapitán Cook však byl v jedné sarvátce zabit.

Ostrovy se brzy staly důležitým zásobovacím přístavem pro evropské a severoamerické lodě, obchodující s východní Asií. Začalo docházet k míšení posádek s domorodci a postupně k trvalému osídlení. Běloši sice na Havaj přinesli prosperitu, bohužel ale i nemoci jako neštovice, tuberkulózu, syfilis a černý kašel. Domorodci, postrádající imunitu, při těchto epidemiích houfně umírali (ze 300 tisíc Havajanů v době Cookova příjezdu jich v roce 1820 zbyla pouhá třetina).

Koncem 18. století se náčelníkovi ostrova Hawaii podařilo

po sérii vítězných vojenských tažení postupně podrobit všechny ostatní ostrovy, a v roce 1810 se stal havajským králem Kamehamehou I. Za vlády jeho syna Kamehamehy II. přistáli na ostrovech

první misionáři a začali ostrovy obracet na křesťanství a násilně měnit jejich morálku i životní styl (zakazovali např. používat původní řeč či tradiční tanec hula). Také však zavedli písmo (havajská abeceda, oplývající zdvojenými i ztrojenými samohláskami, obsahuje pouze sedm souhlásek), začali tisknout knihy a vybudovali systém veřejného školství.

V roce 1850 se Honolulu stalo hlavním městem království. Roku 1893 bílí obchodníci, podporovaní americkým námořnictvem, obsadili královský palác Iolani a svrhli královnu Liliuokalani. O sedm let později se Havaj stala teritoriem Spojených států a v roce 1959 posledním 50. státem unie.

FOTO: JIŘÍ SEDLÁČEK

→ i přes den bude spíše připomínat domovinu než subtropické tichomoří, na svazích hor se pak někdy dá i lyžovat.

Kromě teplot má ostrov ovšem i extrémní srážkově. Masívy obou místních čtyřtisícovek totiž zadržují mraky na návětrné straně. Východní část ostrova – kde leží hlavní a největší město, čtyřicetitisícové Hilo – je tudíž známá jako „mokrá“ (často zde prší i několikrát denně, i když obvykle jen krátce); naopak západní polovina ostrova, tzv. Kona side, je velmi suchá. Tyto rozdíly existují i u dalších havajských ostrovů: např. západně od vrcholu Waialeale ostrova Kauai je jedno z nejmokřejších míst na Zemi (ročně přes 11 600 mm srážek), kdežto o pouhých několik desítek kilometrů dál na východ napří pouhých 500 mm.

Na návštěvu Velkého ostrova si rozhodně vyšetřete alespoň několik dní. Okružní silnice, po které lze Havaj objet, má zhruba 400 km a míst, jež stojí za návštěvu nebo alespoň krátké zastavení, je více než dost. Kromě obou největších měst (Hilo je sice poněkud omšelejší, zato s „domorodější“ atmosférou, kdežto Kailua-Kona má spíše turistický charakter) jsou to především přírodní úkazy. Největší turistickou atrakcí je nesporně Sopečný národní park (Hawaii Volcanoes National Park), vzdálený necelých 50 km od Hila. Okolo vychladlého kráteru Kilauea Caldera vede okružní silnice, takže lávová pole různého stáří a výskytu nové vegetace můžete pohodlně zhlédnout z auta.

Celým parkem však vede i množství stezek, včetně naučných, na nichž se dá strávit i několik dní. Po silnici „Řetězec kráterů“ dojedeme až k pobřeží, kde žhavá láva stéká do moře. Jelikož aktivita sopky má období zvýšené a naopak nízké aktivity, na vlastní oči můžeme někdy vidět rudě žhnoucí lávu v trhlinách pod vychladlým povrchem (obvykle pod dohledem rangerů, upozorňujících na případné nebezpečí; v každém případě musíte mít pevnou obuv a počítejte i s přiškvářenou podrážkou!).

V parku se dá i volně kempovat – nutná registrace v návštěvním středisku, k dispozici jsou dále dva motoristické kempy a Volcano House Hotel neda-leko návštěvního střediska.

V okolí Hila se nachází i několik vodopádů, jako Rainbow Falls či Akaka Falls ve stejnojmenném státním parku, jsou zde také oblasti deštného lesa, kde můžeme spatřit místní tropickou vegetaci. Ke krásným přírodním místům, dosud nezahlneným turisty, patří například izolované údolí Waipio Valley. Na severu ostrova se rovněž nachází rodiště krále Kamehamehy I. s jeho sochou a ohromný Parkerův ranč (jeden z největších v celých Spojených státech), kde se chová dobytek. Na západní straně ostrova jsou největší naleziště petroglyfů (kamenů, na nichž dávní Havajané vyznačili symboly, připomínající obrázkové písmo), kromě turistické Kailua-Kony s množstvím hotelů a pláží pak můžeme zavítat do městečka Captain Cook, neda-leké zátoky Kealahou Bay